

τραπέζια, που νόμιζες πως ήθελαν μονορούφι να τα χάνουν.

— Πολύ φιλαναγκώντες βλέπω είναι οι χωριανοί σου, είπα στο φίλο μου.

— Ά! νά τί τρέχει, μου άπαντάει πολλοί εργάτες και τεχνίτες που είναι μέλη, παρακαλέσανε προχτές τη διευτυντή της λέσχης να γράψω στην Αθήνα ή άλλοι να τους έρθουν βιβλία της τέχνης τους και της δουλειάς τους για να διαβάζουν και να ωφελιούνται κάπως κι' άφτοί. Απόψε ήρθαν και γι' άφτό τρέξανε όλοι να τα δουν τι λογής είναι.

Δέν πέρασε πολλή ώρα και βλέπω τους αγαθούς εκείνους ανθρώπους να κλείνουν ένας-ένας το βιβλίο που κρατούσε στα χείρα και να το παρατάει απογοητευμένος.

— Γιατί μάνι μάνι το βαρέθηκες; ρωτάει ένας άπ' άφτους ο φίλος μου.

— Μα τί να σου πω κύρ Γ. τάχει βαθιά έλληνικά και για να τα καταλάβω πρέπει ναχω κι' ένα δασκαλό κοντά μου να μου τα ξηγή.

— Νά ιδώ. 'Ο φίλος μου πέρνει το βιβλίο που είχε τίτλο «περί γεωργίας» κι' άρχίζει να διαβάζει στο μέρος που τούδειξε ο αγαθός εργάτης: «Τά λιπάσματα είσι λίαν έπωφελη βοηθούσα την βλάστησιν των φυτών τριχώς(sic).»

— Στασου, τον διακόβει ο άλλος, τί τ ο ί χ ε ς λέει εδώ;

— Όχι, τ ρ ι ο υ γ ι ο υ θέλει να πη λέει γελώντας ο φίλος μου.

— Και γιατί δέν το λέει έτσι; 'Ο φίλος μου διαβάζει: «Πρώτον άποσυντίθενται, όπως σχηματίζωσιν ύλας ύγρας ή άερώδεις, τρεφούσας τά φυτά, δεύτερον αναδίδουσι θερμότητα και καθιστώσι την γήν ύθρυπτον και τρίτον έχουσι την ιδιότητα να έξουδατερώντι τά την βλάστησιν κωλύοντα όξέα.»

— Το λοιπόν άπ' άφτά που διάβασες κύρ. Γ. ούτε γρύ δέν κατάλαβα.

Τά ίδια έλεγε κι' ένας άλλος παραπέρα σε λίγο άρχισαν να παρπονιούνται και να φωνάζουν πως δέν έπρεπε να τους φέρουν τέτοια βιβλία που δέν τα καταλάβαιναν κτλ., όταν έξαφνα πάνω στη χληχό έκείνη μπλίνουν 2-3 δασκάλοι. Σά λυστασμένοι χυμήτανε άπάνω τους οι φτωχοί εκείνοι άνθρωποι.

— Τι βιβλία είναι άφτά που μάς φέρετε; Μεις που είστε δασκάλοι δέν το ξέρατε πως δέν τα καταλαβαίνουμε άφτά; Νά τα στείλετε από και πούθρανε πίσω μάνι μάνι. Χωρά στο! θαρρέψαμε κι' έμεις πως κατι θα βγάλουμε από δάφτα για τη δουλειά μας, σαν άπλοι που είμαστε.

Οι δασκάλοι ούτε μιλά τί θάλεγαν; Ω; τόσο κοίταξαν μια χλεδαστικά τους εργάτες, χαμογέλασαν και πήγαν και καθίσαν σε μια γωνιά. Σε λίγο άρχισαν να μαζέδουνται τά μέλη για τη διάλεξη του γιατρού. Είχε νυχτώσει πιά όταν βλέπω να μπλίνει μέσα ένας νέος ίσα με 28 χρονώ, άψηλός, ζηργακιανός, άδύνατος σαν τσίρος, κρατώντας όλόρτο κι' αλόγιστο σαν κοντάρι το κορμί του φορούσε και γιαλιά στα μάτια χαιρέτισε ζερώ δειδιά, κάθ.σε σ' ένα άντικρινό τραπέζι άρχισε να φυλλομετρήει ένα βιβλίο.

— Είναι ο γιατρός που θα μιλήσει, μου λέει ο φίλος μου.

Η λέσχη, ένα χτίριο τετράγωνο και μακρουλό κι' άρ-

κατά έδρυχωρό είχε γιομίσει κέποιος σηκώθηκε κι' είπε πως ή διάλεξη άρχισι—είταν ο πρόεδρος της λέσχης—σήμαναν ένα κουδούνι κι' άφού γένηκε ήσυχία, σηκώνεται ο δόχτορας κορδωμένος πίντα, βγάζει ένα τετράδιο από την τσέπη του, έριξε ένα δυό ματιάς στους άκροατές κι' άρχινάει:

— Εύγενής και φιλόμουςος όμήγουρις.

— Δίκιο είχε ο φίλος μου—έσκέφτηκα—να μου λέη προτύτερα πως άφτός δέν είναι φανατικός καθαρέων, γιατί αν είτανε, θάλεγε βέβαια άφού είνε κλητική: «Εύγενές και φιλόμουςος όμήγουρις.» Δέν έπρόφταζε καλά καλά να τελειώσω τη σκέψη μου άφτή, όταν άκούω το ρήτορα ύστερ άπ' ένα δυό ξεροδηξίματα να ούρλιάζει έξαφνα σε «δός διαπασών κλίμακα.»—Οι ήμέτεροι περικλεσις πρόγονοι θείμαιο ως έμβλημα ένδελεχούς όράσεως και...

Μην περιμένετε ν' άκούσετε παρακάτω, γιατί μάρτυρας μου ο Θεός, ούτ' έγω δέν άκουα τί έλεγε πιά ή πρώτη άφτή φράση του έπασε σαν κανόνι στ' άφτιά μου και με ξεκούφανε.

— Μωρέ τί λέει άφτός ο άθεόφοβος; λέγω στο φίλο μου: έμένα μ' έπισαν τα νέθρα ρέβγω.

— Για το Θεό, κάθισε, μου άπαντάει εκείνος, γιατί είναι προσβολή και θα μάς καταλάβουνε.

Αναγκάστηκα να σταθώ, μα τίποτις δέν άκουα ή φωνή του δόχτορα με ζάλισε τόσο, που τπό στενόν άρχισε να με νανουρίζη και μ' έριξε σε σε νάρκωση. Καμιά φορά έφταναν στ' άφτιά μου σαν άπομακρυσμένα κανόνια λέξεις και φράσεις σαν τις εξής: «Τί άλλο έμφαίνει ήμιν ή διά βουδρων και μασιγών πληξίς της ράχως των Σπαρτιατών,» «...τους ύπεναντίους κατεδαράθρουν...» «όρρωδει τις τη άληθεία» κτλ. Και ή φοβερή μνήμη του δόχτορα έακολουθούσε. Έξαφνα νοιώθω να με σκουντά η φίλος μου: ξετινάχτηκα και τον άκουα χυμογελώντας να μου λέη:

— Κοιμήθηκες; μα δε ρίχνεις τούλάχιστον κι' ένα βλέμμα στους άκροατές;

Γυρίζω και τί να δώ! Παραμπρός μου ένας φουμάριζε το νυχγιά του άπαθέστατα και φαινότανε πως δέν έδινε ούτε μια φόλα για το τρομερό ούβλησμά του ρήτορα: συνομιλούσε δε σιγά με το γείτονά του ένας άλλος δίπλα μου έχοντας άκουμισμένο τον άγκώνα του στην καθέκλα και το κεφάλι του στην παλάμη ρουχάλιζε μακαριώτατα παραπέρα ένα άλλος με πολύν κόπο προσπαθούσε να κρατήση όλόρτο το κεφάλι του, που κάθε λίγο έγερνε στα στήθια του, έψ άλλος παρέκει χαμουριότανε με μεγάλη όρεξη για ύπνο. Γυρίζω πίσωθέ μου στο βήθος της λέσχης 3-4 εργάτες είχαν άποκοιμηθί πίνω στα τραπέζια! Αφού διασκέδασα κάμποσην ώρα, πρόσεζ λιγάκι και στο ρήτορα είτανε πιά στον έπιλογό του: «Εύχρηθώμεν λοιπόν από μέσης καρδίας όπως και οι όμογενείς νέοι ζηλωται και μιμηται της πατρώας άρετης γινόμενοι πρόδγώνται έπι πέν έργον αγαθόν και εύγενές. Γένονται!»

Βροχή έπεσαν τα χειροκροτήματα για τον «πλήρη άδρυν νοημάτων» λόγο του δόχτορα. Και λυπούμουνα τους αγαθούς εκείνους ανθρώπους γιατί χειροκροτούσανε το σκολαστικόν εκείνον, χωρίς να κατάλαβαν ούτε γρύ άπ' όσα είπε χειροκροτούσανε όμως για τά μάτια ή από άπλη συνήθεια. Ίσως μάλιστα κι' από τη χαρά τους, γιατί έπι-

τέλους τέλειωσε το φοβερό και κουραστικό μαρτύριό τους. Μα την πολλή τη λύπη την είχανε οι φτωχοί εκείνοι άπλοίκοι εργάτες που είχαν κοιμηθί. Τρομαγμένοι και ξεπασμένοι έξυπνούσαν οι καημένοι από το γλυκόν ύπνο τους που τόσον άδιάκριτα έρόντανε τώρα να τους τόν τσάκισουν τα άναθεματισμένα εκείνα χειροκροτήματα!

Έβρυγα με το φίλο μου με την ψυχή πνιγμένη στον πόνο. Άλλοίμονο! ως ποτέ πιά θα έφκόμαστε για να μοιάσουμε τους πρόγονους; ως ποτέ για ψύλλου πήδημα να τρέχουμε σε κείνους; δέν κοιτάζουμε λιγάκι και τον έαφτό μας; Δε στοχαζόμαστε πως όλο για να γούμε τά μάτια κερφωμένα προς εκείνους, σιραβωθήκαμε άφτοί μας και δε βλέπουμε μπροστά μας, κιντυνεύοντας να πάθουμε ό,τι έπαθε ο φιλόσοφος εκείνος; του παραμυθιού που κοιτάζοντας κι' έρεβδώντας τήσρα δέν είδε το πηγάδι μπροστά του παρ' έπεσε μέσα και πνίγηκε; Δε βλέπουμε σε τί χάλια μάς έριξε άφτή ή ψωροπερηφάνεια; άφτή έπλησσε τέτοιον και το ρήτορα που μίλησε άρχήτερα. Αφτουνοού του χρειάζονταν βουνέθρο, που μιλούσε για τους Σπαρτιατές. Σαν και πόσοι να χρειάζονται βουνέθρο κι' άφτου στην Αθήνα. φ'λτατε «Νουμάς»;

Με υπόληψη.

ο φίλος σου

ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΡΑΓΙΑΣ

Νησιώτης.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Γ. Β. σ. π. Πόλη. Το φύλλο να το ζητείτε από τον κ. Φ. Τον «Δάφνη και τη Χλόη» άργότερα.—κ. Ε. Κ. ο. ν. Πειραιά. Το λάβαμε και σας εύχριστούμε.—κ. Ν. κ. Μ. α. ρ. τ. Σίγoura τπό γραφείο μάς βρόσκετε κάθς Πέμπτη πρωί και κάθε Παρασκευή τάπομισήμερο ίσια με το βράδυ. Έλάτε σαν άδειάσετε.—δ. Κ. ο. λ. ν. α. κ. ι. ω. τ. ι. σ. α. Μά, για όνομα του Θεού, τόση πιά δυσπιστία! Μας ρωτάτε αν ή κ. Άννα Κ. Ξάνου είναι όνομα ή ψευδονομα. Τί να σας άπαντήσουμε σ' αυτό;—κ. Ρ. ο. δ. ο. φ. ι. ο. Πόλη. Τα λάβαμε τα «Γιατεμιά» σας. Μοικουμίζουμε. Δε θα μάς χαρίσετε όμως και τ' αληθινό σας όνομα; Βλέπετε, το δικό μας τόνμα τήγουμε τυπωμένον φαρδύ πλατύ σαν τίτλο της έφημερίδας μας. Γιατί με τόση έπιμονή να κρύβετε τόνμα σας, άφού γράφετε σ' άνδρωπο που ξέρετε το δικό του όνομα;—Πε ρ. κ. λ. η. Α. ρ. έ. τ. α. Δε μάς στείλατε τόνμα σας. Αμα μάς το στείλετε, θα δημοσιεύσουμε άμέσως όλα, πουναι πολύ όμορφα, κι' έστε το λόγο μας πως κανένας άλλος δέν θα το μάθη. Περιμένουμε λοιπόν μ' άνυπομονησία.—κ. Π. ρ. ι. ε. ρ. γ. ο. Το είπαμε κι' άλη-λοτε πως δε δημοσιεύονται με την ύπογραφή «ό Νουμάς» ή με δίχως ύπογραφή είναι γραμμένα από τον Διευτυντή του «Νουμάς». Χαρήκαμε που σας έρεσαν τά δυό άρθράκια μας, τά τελευταία για το Κρητικό ζήτημα και σας εύχαριστούμε για τά καλά σας λόγια.—κ. Α. π. Α. π. Είμαι άπόλυτη άνάγκη να παράση; άπό το γραφείο στις ώρες που σημειώνουμε παραπάνω.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γνωστοποιεί ότι κατετέθη παρ' αύτης το άπαιτούμενον ποσόν δια την πληρωμήν του τοκομολιδίου λήξεως 18)1 'Ιουλίου των έξής έθνικων δανείων:

α)	Δάνειον	1881	5 ο/ο	πρός 5,50
β)	»	1884	5 ο/ο	» 5,50
γ)	»	1887	5 ο/ο	» 5,10
δ)	»	1893	5 ο/ο	» 2,50
ε)	»	1902	4 ο/ο	» 10.—

Εν Αθήνας τή 26 Μαΐου 1904

(Εκ του Γραφείου)

έπιδεχτικοί για κάθε άναρίθμηση και λευτέρωση, άφού τά θεμέλια της ανθρώπινης άξίας είναι ή λευτεριά και ή άτομική άξία το αίσθημα. Γι' αυτό δέν έχουν σχέση με την έπίσημη έκκλησία και με τους παπάδες της. Κι' άφού δέν μπορούν να τους ξεφορτωθούν, πλερώνουν τους διαταγμένους φόρους χτίζουν όμως μια έκκλησιούλα δική τους, δίπλα στην έπίσημη, προσκαλούν ένα έφημέριο δικό τους, άφίνουν τον άλλο—άφού δέν τους έπιτρέπεται άλλιώτικα να βαπτίζουν τά παιδιά τους, βάζουν όμως τον δικό τους να τους κίνη όμιλλες, όπως θέλουν αúτοι. Τέτοια «έλεύτερη» έκκλησία είναι χαρά θεού για τους χωριάτες, και τέτοια έκκλησία έχουν και στο Βαλκείλιντε, και άρκετά μεγάλη μάλιστα.

Όλως διόλου άδεια δέν είναι ποτές τά δανικά σχολεία. Είναι άνοιχτά για όποιοδήποτε θέλει να τα ιδί, και πληρωμή για ύπνο και φαγι μόνον σ' ένα όρισμένο είδος γίνετα δαχτή που είναι περιζήτητο όμως να γείνη μια άπαγγελία για τά «παληκάρια» ή για τις κοπέλλες. Όποιος τούτο δέν θέλει ή δέν μπορεί, βάζει μια συνεισφορά για φτωχούς μαθητές. Τέτοιοι εύποροι δέν είναι όμως οι περισσότεροι. Αύτοι έρχονται άπ' τον δρόμο, χωρίς προμήνυμα, τεχνίτες που γυρνούν και δέν έχουν παράδες για κατάλυμα. Δείπνο και κρεβάτι είναι πάντα έτοιμα γι' αúτους, και το πρωί, άμα ήπιαν τον καφέ τους, φεύγουν πάλι. Ό προσετός άγαπάει νάνοφνη κουβέντα μαζι τους, για να γυρεύη στο χαρχτήρα τους, όχι στα χαρτιά τους,

τι λογής πράματα είναι. Έρχονται και δασκάλοι γυρολόγοι και παλιοί μαθητές, νέοι, που, πριν πάρουν όρισμένη θέση, ξεκινούν για να γνωρίσουν τον τόπον και τον λαόν, και τώρα, φέρνοντας χαιρετίσματα από συμμαθητές και προεστούς, γυρνούν από ένα χτήμα στο άλλο, από ένα σχολείο στο άλλο, πάντα—όσο είναι δυνατό—με τά πόδια και παντού βρίσκοντας δωρεάν γεύμα και κατοικία. Αύτοι κάνουν τις καλύτερες άπαγγελίες, δίνοντας τις δικές τους νωπές έντυπώσεις και παρασταίνοντας στους άκροατές τους μακρυνές μα παρόμοιες καταστάσεις.

Έβδομηντα τέτοια σχολεία έχει τώρα ή μικρή Δανία, μικρά και μεγάλα, με καλή και με κακή διεύθυνση. Όλα όμως που έχουν προκοπή, ιδρύθηκαν από ιδιώτες. Αμα φάνηκε πως ήτανε μια δύναμη, καταδέχτηκε και το κράτος να τα ύποστηρίξη, και για να χαλάση αúτά τά έπιτεχίσματα της χωριάτικης όμόνοιας, στα τελευταία χρόνια καταχτούσε και ή άρχοντιά των χτημάτων μερικά που-τανε για πούληση, και τούτα σιγά σιγά έγιναν συντηρητικά και ψευτελαβή. Μα δέν βρήκαν μαθητές. Ό Δανός χωριάτης δέν έπασε στην παγίδα, όσο κι' αν ήτανε κοντά το σχολείο.

Αύτο είχε—έξδν από άλλα—κι' ένα χωριστό λόγο. Ό χωριάτης δέν διαλέγει το σχολείο, για να μείνη στο μέρος του παρ' για να τον αλλάξη. Ταχτικά στην Δανία ένα σχολείο δέν συχνάζετα, από τά «παληκάρια» και τις

κοπέλλες της γειτονιάς, παρ' ο στεριανός πάζι στα νησιά κι ο νησιώτης στην στεριά. Βρίσκετε εις όλα τά φύλλα των σχολειών—κι' έχουν μεγάλη άνέπτυξη και διείδωση στην Δανία οι χωριάτικες έφημερίδες—στήλες από άγγι-λές «παλληκαριών» και «χοριτσών» που γυρεύουν θέση. Γιατί από το σχολείο δέν γυρίζουν στα σπίτια τους παρ' πρώτα κοσμογυρίζουν.

Τά θεμέλια των δανικών σχολειών είναι ή οικογενειακή ζωή. Ένας άνύπαντρος προσετός είναι μόνον κατι τι πρόχειρο. Χρειάζεται ή γυναίκα για να διευθνή το μεγάλο σπίτικό, και για να γείνη παράδειγμα στις κοπέλλες που έρχονται το καλοκαίρι. Τούτες είναι εν γένει έπιμελεις μαθήτριες, ακολουθούν τά ίδια μαθήματα σαν τά «παληκάρια», στο άποβλέπουν τη γυναίκα, έπειτα γυμνάζονται στο λογιόγραμμα, στην όρθογραφία, στην καταστιχογραφία, στο χειροτέχνημα, στο πλύσιμο, σιδέρωμα, τραγούδι και στην γυμναστική. Η κυρία του προσετού παρευρίσκεται πάντα στις άπαγγελίες, σιωπηλή, κατάκοπη από τη δουλιά και γκαστρωμένη. Ό προσετός όμως είναι ένας κοντός, κοκκινομάγουλος κοίλαρξ.

(Στάλλο φύλλο τελειώνει.)